

ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБІНСЬКОГО

Інститут філології й журналістики

Кафедра української мови

ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему: **ОСОБЛИВІ РИСИ СКЛАДУ І СТРУКТУРИ ЛЕКСИКО-
СЕМАНТИЧНИХ ПОЛІВ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ**

Здобувача ступеня вищої освіти
магістр групи МУФЗ
галузі знань 0203 Гуманітарні науки
спеціальності 8.02030301
Українська мова і література*
БУЖЕНКО ОЛЬГИ ВАЛЕРІЇВНИ

Науковий керівник: докт. філол. наук,
проф. Слободинська Т. С.
Розширена шкала _____

Кількість балів: — оцінка: ECTS _____

Голова комісії _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Члени комісії _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

_____

_____

м. Вінниця – 2016 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ I. ЛІНГВІСТИЧНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ МОВНОГО ФЕНОМЕНУ «ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНЕ ПОЛЕ»	12
1.1. Семантика як розділ лінгвістики.....	12
1.2. Ключові поняття системи «лексико-семантичне поле».....	19
1.3. Основні вектори опису лексико-семантичного поля.....	32
РОЗДІЛ II. ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИХ ПОЛІВ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ	37
2.1. Деякі параметри лексико-семантичного поля розумової діяльності в українській мові.....	37
2.2. Лексико-семантичне поле спорідненості як одне із зразків системності української мови.....	50
2.3. Лексико-семантичне поле патріотизму як одне із складників лексичної системи української мови.....	55
2.4. Особливості вербалізації лексико-семантичного поля «любов» в сучасній українській літературній мові.....	58
2.5. Особливості вербалізації лексико-семантичного поля «надія» в сучасній українській літературній мові.....	70
2.6. Особливості вербалізації лексико-семантичного поля «назви явищ природи» в сучасній українській літературній мові.....	73
2.7. Особливості лексико-семантичного поля «добро» в українській мові...	75
ВИСНОВКИ	79
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	83

ВСТУП

Актуальність дослідження. Історія наукового пізнання засвідчує, що всі науки розвиваються в напрямку все глибшого осмислення системності досліджуваних об'єктів і взаємодій. Паралельно з цим магістральним напрямком розвитку відбувається класифікація методів наукового пізнання й формується загальнонаукова методологія, еволюціонує поняття «система» й виникає окрема наука про складні утворення, формуються, уточнюються та розвиваються уявлення про науку загалом, про місце, функції та призначення науки в царині культури й суспільного життя [Слободинська 2012: 8]. У XX-XXI столітті всі ці процеси синхронізуються, унаслідок чого відбувається їхнє взаємне підсилення.

Розвиток лінгвістики в XX-XXI столітті визначає усвідомлене й цілеспрямоване використання загальнонаукової системної методології у всіх розділах мовознавства, а також у металінгвістиці. Природна мова є знаковою системою *ipso facto*, тому наукове пізнання мови здійснюється через розкриття її системної організації й системності функціонування в соціумі. Уся історія лінгвістики є історією становлення й розвитку системного підходу до вивчення людської мови загалом і її чисельних «ідіоетнічних» реалізацій зокрема [Кибрик 1990: 604]. З іншого боку, саме тому, що поняття «система» розкриває сутність мови, лінгвістика зробила не менший, ніж біологія, математика й філософія, унесок у формування системного світогляду сучасної науки. «Наука про мову, – зазначає В. М. Топоров, – не тільки відчувала сприятливий вплив з боку загальної методології наук, але й сама брала активну участь у створенні загальних ідей» [Топоров 1990: 486].

Єдність структурних і функціональних характеристик не є їхня тотожність. Крім цього, одна й та ж функція може бути зреалізована різними структурами, й навпаки, одна й та ж структура спроможна виконувати різноманітні функції. Відсутність відношення взаємнооднозначної відповідності між множиною структур і множиною функцій створює можливість для адаптаційно-еволюційних змін біологічних, технічних та

соціальних систем. К. М. Завадський, узагальнивши в термінах системного аналізу методологічні принципи еволюційної біології, виокремив два основні шляхи розвитку будь-яких здатних до адаптації систем. Один із цих шляхів, названий *сегрегаціогенезом*, призводить до утворення й відбору спеціалізованих структур, які максимально ефективно реалізують одну виокремлену функцію. Цей шлях еволюції підвищує адаптаційність системи, якщо зовнішнє середовище залишається відносно стабільним. Якщо ж середовище динамічно змінюється, то життєстійкість і конкурентоспроможність системи забезпечує *синтезогенез*. Такий шлях розвитку призводить до формування поліфункціональних структур, що придатні для розв'язання великої кількості різноманітних завдань. «Синтезогенез, – підкреслюють В. І. Варшавський і Д. О. Поспелов, – це шлях збільшення кількості потенційно корисних властивостей, які можуть стати в пригоді системі під час виникнення непередбачуваних обставин» [Варшавський... 1984: 180]. Реально наявні системи, що еволюціонізують, – підкреслює О. Г. Асмолов, – звичайно вибирають своєрідний компроміс між першим і другим шляхом розвитку, тобто між надспеціалізацією монофункціональних структур і універсалізацією функціональних характеристик системи [Асмолов 1990: 72]. Отже, розвиток завжди зумовлений діалектичною єдністю процесів диференціації й інтеграції: диференціація забезпечує структурне різноманіття об'єктів, а інтеграція – їхню функціональну єдність, внутрішню цілісність та стійку взаємодію із зовнішнім середовищем.

Мова – глобальна функціональна система. Вона є організмом, що складається з окремих систем, підсистем та мікросистем, взаємозв'язок і взаємодія яких уможливорює цілісність мови, її постійну розбудову та життя. Мова – це не просто система, це «система систем» (Р. Якобсон).

Системний підхід до дослідження лексики природної мови як першооснови найголовнішого засобу комунікації розвивався протягом усієї історії існування науки про мову, проте лише в другій половині ХІХ

– початку ХХ століття був остаточно усвідомлений і сформульований. Про закономірності семантичних зв'язків між мовними одиницями писали такі науковці, як О. О. Потебня, М. М. Покровський, Р. Мейер, Г. Шпербер та ін. У 1895 році М. М. Покровський зауважував, що «Слова і їхні значення живуть не окремим один від одного життям, але з'єднуються ... незалежно від нашої свідомості в різні групи» [Покровський 2006: 20]. Системність, не випадковість існування супроводжує слово з моменту його появи в лексичному складі мови. Адже виникнувши як результат суспільної потреби в називанні якогось важливого факту реальної дійсності, воно відразу потрапляє в добре організовану структуру і має, істотно не порушуючи її, зайняти в ній певне місце, належним чином співвідносячись з іншими компонентами свого та інших мовних рівнів [Муромцев 1987: 46].

На сучасному етапі розвитку мовознавства незаперечним є той факт, що словниковий склад будь-якої мови диференційований на змістові фрагменти, які обслуговують ту чи ту галузь життя й діяльності людини. Сьогодні в лінгвістичній літературі можна натрапити на чималу кількість робіт, присвячених семантичним структурам. Опорою для дослідження семантичної системи будь-якої мови є семантичне поле. Теорія семантичного поля впливає безпосередньо із системності мови. Мовознавці Антомонов А. Ю., Васильєв Л. М., Денисова С. П., Долгих Н. Г., Арнольд І. В., Караулов Ю. Н., Левицький В. В., Шевченко І. Г. та інші науковці привертала увагу до такого феномену, як лексико-семантичне поле щодо його різновидів, семантики, структурних особливостей та специфіки вербалізації. Це зумовлено прагненням досліджувати смислові пласти кожної конкретної галузі людського життя й діяльності, заломлені крізь призму мови. Про системність мовних одиниць ідеться в працях Іваницької Н. Л. До теорії лексико-семантичних полів в україністиці, наприклад, апелювали Дудик П. С. (подано загальну характеристику цього явища), Жилко Ф. Т. присвятив наукову розвідку

семантичним полям української мови. Лексико-семантичне поле як системне утворення окреслено, наприклад, і в науковій розвідці Ключки Н. Я. Поле простору в українській мові досліджувала Щєбликіна Т. А., Іванова Н. Д. описувала мікрополе українських прикметників із семою «характер поверхні», Нагіна В. О. студіювала українську метеорологічну термінологію з погляду системності. Лексико-семантичні особливості назв грибів в українській мові подано в науковій розвідці Симоненко Л. О. Назви осіб за професією в сучасній українській мові розглядала Дідківська Г. Г. Етнолінгвістичний підхід у вивченні назв спорідненості і свояцтва застосовано у працях Семеног О. Лексико-семантичне поле родинності також стало предметом уваги Усатенко Т. Аналіз лексико-семантичної групи як одного із проявів системної організації лексики подано в дослідженні Бездітко В. Слободинська Т. С. вивчала функціонально-семантичні поля, порівнюючи їх із лексико-семантичними тощо.

З огляду на те, що лексична система мови є відкритою, динамічною, тобто такою, що безперервно приймає до свого складу все нові мовні одиниці, дослідження **вважаємо актуальним**.

Об'єктом нашого дослідження є лексико-семантичне поле як мовний феномен, якому властива системна організація.

Предметом дослідження є різновиди лексико-семантичних полів в українській мові, їхній словниковий склад та архітектоніка.

Мета роботи полягає в узагальненні напрацювань лінгвістів щодо теорії поля загалом та лексико-семантичного поля зокрема та розгляду його основних параметрів в українській мові.

Для реалізації задекларованої мети необхідно розв'язати такі завдання:

- систематизувати наукові праці, що торкаються питань теорії «поля»;

- окреслити поняття «лексико-семантичне поле», «тематична група», «лексико-семантична група»;
- з'ясувати різницю між поняттями «функціонально-семантичне» і «лексико-семантичне поле»;
- окреслити основні різновиди лексико-семантичних полів в українській мові;
- описати архітектуру лексико-семантичного поля з увиразненням особливостей його ядерної, приядерної та периферійної зони;
- подати й схарактеризувати окремі аспекти різних лексико-семантичних полів у сучасній українській літературній мові.

Методи дослідження: за допомогою описового методу було виокремлено мовні одиниці, що підлягають вивченню, здійснена їхня класифікація та подана лінгвістична інтерпретація; компонентний аналіз дав змогу назвати й докладно схарактеризувати складники лексико-семантичного поля; функціональний метод став у пригоді для з'ясування особливостей і закономірностей функціонування мовних елементів і надав можливість проаналізувати системні відношення в мові загалом і лексиці зокрема і їхню реалізацію в мовній діяльності людини.

Джерельна база: Большой энциклопедический словарь. Языкознание / Гл. ред. В. Н. Ярцева. – М. : Большая российская энциклопедия, 1998. – 685 с.; Великий шкільний словник української мови / Уклад. Т. К. Співак. – Х. : Весна, 2008. – 624 с.; Гурєєва Л. В., Козьміна Н. А. Семантичне поле з точки зору класиків та сучасних лінгвістів / Л. В. Гурєєва, Н. А. Козьміна [http://www.rusnauka.com/8_DN_2011/Philologia/9_82271.doc.htm]; Новий тлумачний словник української мови / Уклад. В. Яременко, О. Сліпущко. – К. : «АКОНІТ», 2001. – Т. 1, 2, 3; Оніщук І. Лексико-семантичне поле як метод дослідження інноваційно-технічного глосарія / І. Оніщук [http://www.rusnauka.com/32_PRNT_2013/Philologia/3_147209.doc.ht]; Словник української мови : в 11 т. / АН УРСР. Інститут мовознавства / За ред.

І. К. Білодіда. – К. : Наукова думка, 1970–1980; Шевченко І. Г. Теорія лексико-семантичного поля у дослідженнях мовознавців / І. Г. Шевченко [<http://intkonf.org/shevchenko-ig-teoriya-leksiko-semantichnogo-polya-u-doslidzhennyah-movoznavtsiv/>]; Гринчишин Д. Г., Сербенська О. А. Словник паронімів української мови. – К. : Рад. школа, 1986. – 222 с.; Караванський С. Практичний словник синонімів української мови. – К. : Кобза, 1993. – 472 с.; Словник синонімів української мови : в 2 Т. / А. А. Бурячок, Г. М. Гнатюк, С. І. Головащук та ін. – К. : Наук. думка, 1999-2000; Коломієць М. П., Регушевський Є. С. Короткий словник перифраз. – К. : Рад. шк., 1985. – 152 с. Коломієць М. П., Регушевський Є. С. Словник фразеологічних синонімів. – К., 1988; Полюга Л. М. Словник антонімів української мови. – К. : Довіра, 1999. – 275 с.; Фразеологічний словник української мови / Уклад. : В. М. Білоноженко та ін. – К. : Наук. думка, 1993. – 984 с.

Теоретичне значення. Виконана робота слугуватиме подальшій розбудові теорії поля в лінгвістиці та деталізації часткових проблем, які стосуються структури й специфіки вербалізації лексико-семантичного поля на матеріалі сучасної української літературної мови.

Практичне значення. Матеріали та результати наукової праці можуть бути використані насамперед при викладанні курсу «Сучасна українська літературна мова» (розділи «Лексикологія» і «Лексикографія») та навчальної дисципліни «Основи прикладної лінгвістики» або «Основи комп'ютерної лінгвістики» у ВНЗ та шкільній практиці, а також при підготовці курсових, дипломних та магістерських робіт, укладанні словників синонімів, омонімів, антонімів, паронімів тощо.

Публікації. Із теми магістерської роботи підготовлено й опубліковано одноосібну статтю на тему: «Лексико-семантичне поле як фундамент для системних характеристик української мови», яку вміщено у збірнику наукових статей «Філологічні студії».

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку літератури. Перший розділ «Лінгвістична інтерпретація мовного феномену «лексико-семантичне поле» присвячено ретроспекції, сучасному стану та перспективним аспектам теорії лексико-семантичного поля. Розділ другий «Особливі риси лексико-семантичних полів в українській мові» розкриває специфіку української мови в аспекті системності словникового складу. У висновках подано узагальнення й результати виконаної роботи.

Загальний обсяг дипломної роботи – 92 сторінки. Список літератури нараховує 105 позицій. Використано також інтернет-ресурси.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Алиференко Н. Ф. Теория языка. Вводный курс : Учеб. пособие для студ. филол. спец. высш. учеб. заведений / Н. Ф. Алиференко // М. : Издательский центр «Академия», 2004. – 368 с.
2. Антомонов А. Ю. Исследование структурной организации лексико-семантического поля : Дис. ... канд. филол. наук : 10.02.19 / А. Ю. Антомонов. – Київ, 1987. – 191с.
3. Арнольд И. В. Лексико-семантическое поле в языке и тематическая сетка текста // И. В. Арнольд // Текст как объект комплексного анализа в вузе. Ленинград, 1984. – С. 3 – 11.
4. Арнольд И. В. Лексико-семантическое поле в языке и тематическая сетка текста // Арнольд И. В. // Семантика. Стилистика. Интертекстуальность : Сб. ст. / Науч. ред. П. Е. Бухаркин. – СПб. : Изд-во С.-Петербур. ун-та, 1999. – С. 250 – 259.
5. Артёмова Н. В. Полевая организация глагольной лексики в современном русском языке/ Н. В. Артемова. – М., 2003.
6. Асмолов А. Г. Психология личности / А. Г. Асмолов. – 1990. – 367 с.
7. Ахметжанова Р. Н., Ахметжанов Б. Н. Проблема функционально - семантических полей / Р. Н. Ахметжанова, Б. Н. Ахметжанов // Теория поля в современном языкознании. – Уфа, 1991. – 101 с.
8. Бездітко В. Лексико-семантична група як один із проявів системної організації лексики / В. Бездітко // Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського. – Наукові записки. Серія: Філологія. – Вінниця, 2003. – Вип. 6. –С. 22-24.
9. Бобух Н. М. Парадигматична характеристика антонімічних пар / Н. М. Бобух // Лінгвістика : Збірник наукових праць. – Луганськ, Алма-матер, 2008. – №1 (13). – С. 8 – 17.
10. Большой толковый социологический словарь (Collins). Том 1 (А - О): Пер. с англ. – М. : Вече, АСТ, 1999. – 544 с.

11. Большой энциклопедический словарь. Языкознание. / Гл. ред. В.Н. Ярцева. – Москва : Большая Российская энциклопедия, 1998. – 685 с.
12. Боярова Л. Г. Місце фразеологізмів у системі мови (до вивчення синонімії фразеологізмів) / Л. Г. Боярова // Вісник Харківського університету. – Харків, 1978. – № 165, вип. 2. – С. 56 – 62.
13. Будагов Р. А. Введение в науку о языке / Р. А. Будагов // М. : Добросвет. – 2003. – 544 с.
14. Бурячок А. А. Принципи моделювання семантичних полів лексики (на матеріалі східнослов'янських назв політичних відносин) / А. А. Бурячок // Мовознавство, 1985. – № 4. – С. 41 – 48.
15. Варшавский В. И., Поспелов Д. А. Оркестр играет без дирижера. Размышление об эволюции некоторых технических систем и управление ими / В. И. Варшавский, Д. А. Поспелов. – М., 1984. – 207 с.
16. Васильев Л. М. Современная лингвистическая семантика / Л. М. Васильев. – Москва, 1990. – 175 с.
17. Васильев Л. М. Теория семантических полей / Л. М. Васильев // Вопросы языкознания. – 1971. – № 5. – С. 113 – 115.
18. Вебер М. Город. / Вебер М. Избранное. Образ общества. М., 1994. – 704 с. Великий тлумачний словник сучасної української мови К.; Ірпінь: ВТФ Перун, 2001.
19. Виноградов В. В. Основные типы лексических значений слова // Вопросы языкознания. – Москва, 1953. – №5. – С.3 –29.
20. Волкова І. В. Гіперо-гіпонімічні відношення в сучасній українській фізичній термінології / І. В. Волкова // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. – Харків, 2006. – № 745. – Вип. 49. – С. 27 – 30.
21. Галиева Э. А. Экологическая лексика в современном татарском литературном языке : автореф. ... к. филол. н. : спец. 10.02.02 «Языки народов

- Российской Федерации (татарский язык)» / Э. А. Галиева // Казань, 2005. – 23 с.
22. Головин Б. Н. Лингвистические основы учения о терминах: учеб. пособие / Б. Н. Головин, Р. Ю. Кобрин. – М. : Высшая школа, 1987. – 105 с.
23. Гонтар М. Родо-видові відношення в терміносистемі журналістики / М. Гонтар // Вісник Національного університету «Львівська політехніка»: Проблеми української термінології. – Львів, 2010. – № 675. – С. 83 – 86.
24. Дашвар Л. «Рай. Центр». – Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2010. – 272 с.
25. Денисов П. Н. Лексика русского языка и ее описания / П. Н. Денисов. – М. : Русский язык, 1980. – 253 с.
26. Денисова С. П. Типологія категорій лексичної семантики / С. П. Денисова. – К. : Вид-во Київського держ. лінгвістичногв ун-ту, 1996. – 294 с.
27. Дідківська Г. Г. Назви осіб за професієюу сучасній українській літературній мові. (Лексико-семантичні особливості). / Г. Г. Дідківська // Мовознавство. – 1969. - № 5. – С. 18-23.
28. Долгих Н. Г. Теория семантического поля на современном этапе развития семасиологии / Н. Г. Долгих // Филологические науки. – 1972. – № 1. – С. 89 – 98.
29. Дудик П. С. Стилїстика української мови. Навчальний посібник. К. : Видавничий центр «Академія», 2005. – 367 с.
30. Дудик П. С. Стилїстика української мови: навч. посібник / П. С. Дудик. – Київ : Видавничий центр «Академія», 2005. – 368 с.
31. Ермакова О. П. Семантические процессы в русском языке на рубеже веков / О. Ермакова // Acta Neophilologica. – Olsztyn, 2006. – VIII. – С. 23 – 32.
32. Жайворонок В. В. Лексична підсистема мови і значення мовних одиниць / В. В. Жайворонок // Мовознавство, 1999. – № 6. – С. 32– 46.

33. Жгенти М. В. Семантическое поле как принцип исследования словесных значений : Автореф. дис.... канд. филол. наук : 10.02.19 / М. В. Жгенти. – ТГУ – Тбилиси, 1983. – 26 с.
34. Жилко Ф.Т. Про семантичні поля української мови // Українська мова і література у школі. – 1971. – №12. – С. 25 – 32.
35. Іваненко Н. Д. Лексико-семантичне поле «добро» в українській та англійській мові / Н. Д. Іваненко. – Дис... канд. філол. наук. 10.02.17. – К., 2008.
36. Искаринова С. И. Гипо-гиперонимия как тип регулярной лексической полисемии / С. Искаринова // Вопросы функциональной лексикологии: Межвуз сб. научн. тр. . – М. : МГПИ им. В. И. Ленина, 1987. – С. 78 – 86.
37. Іванова Н. Д. Про побудову мовної моделі світу або її фрагмента (на матеріалі мікрополя українських прикметників із семою 'характер поверхні') / Н. Д. Іванова // Культура народів Причорномор'я. – 2001. – № 6. – С. 172 – 176.
38. Как работать над терминологией. Основы и методы; [Пособие сост. по трудам Д. С. Лотте и Ком. науч-техн. терминологии АН СССР]. – М. : Наука, 1968. – 76 с.
39. Караулов Ю. Н. Структура лексико-семантического поля / Ю. Н. Караулов // Филологические науки. – 1972. – №1. – С.57 – 68.
40. Касьянова В. М. Русская метеорологическая лексика (история и функционирование): дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.01. – Москва, 1984. – 259 с.
41. Кійко С. Зв'язок полісемії з лексико-семантичними парадигмами різних видів / С. Кійко // Проблеми загального, германського та слов'янського мовознавства. До 70-річчя професора В. В. Левицького : Збірник наукових праць. – Чернівці : Книги ХХІ, 2008. – С. 254 – 263.
42. Кибрик А. Е. Язык / А. Е. Кибрик // Лингвистический энциклопедический словарь. – М. : 1990. – С. 604-606.

43. Ключка Н. Я. Лексико-семантическое поле как системно-структурное образование // Научные записки. Серия «Филологическая». Выпуск 24. – Черновцы, 2012. – С. 129 – 131.
44. Кобозева И. М. Лингвистическая семантика : учебник / И. М. Кобозева. – М. : Эдиториал УРСС, 2000. – 352 с.
45. Кондратенко М. М. Лексика народной метеорологии в славянских языках : автореф. дис. на соиск. учен. степ. к. филол. н. : спец. 10.02.03. «Славянские языки» / М. М. Кондратенко. – М., 1994. – 22 с.
46. Конецкая В. П. О системности лексики / В. П. Конецкая // Вопросы языкознания. – 1984. – № 1. – С. 26 – 35.
47. Котцова Е. Е. Гипонимы в системе лексических лакун русского языка / Е. Котцова // Вестник Нижегородского университета им. Н. И. Лобачевского. – Нижний Новгород, 2010. – № 4 (2) . – С. 564 – 567.
48. Кочерган М. П. Загальне мовознавство : підруч. / М. П. Кочерган. – [2 вид., випр. і доп.]. – К. : Академія, 2006. – 464 с.
49. Кочерган М. П. Зіставне мовознавство : методи, принципи, аспекти й рівні дослідження / М. П. Кочерган // Мовознавство, 2006. – № 5. – С. 34 – 51.
50. Кронгауз М. А. Семантика. – М., 2001.
51. Кузнецов А. М. Структурно-семантические параметры в лексике / А. М. Кузнецов. – Москва : Наука, 1980. – С. 70.
52. Кузнецова А. И. Понятие семантической системы и методы ее исследования / А. И. Кузнецова. – Москва, 1963. – 57 с.
53. Кузнецова Э. В. Лексикология русского языка : Учеб. пособие / Э. В. Кузнецова. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : Высшая школа, 1989. – 216 с.
54. Кузнецова Э. В. Метод ступенчатой идентификации в описании лексико-семантической группы слов / Э. В. Кузнецова // Проблемы моделирования языка. – Тарту, 1969. – С. 85– 92.

- 55.Левицкий В. В. Семасиология / В. В. Левицкий // Винница : НОВА КНИГА, 2006. – 512 с.
- 56.Левицкий В. В. Статистическое изучение лексической семантики : Учеб. пособие. / В. В. Левицкий. – Киев : УМК ВО, 1989. – 155 с.
- 57.Левицький В. В., Огуй О. Д., Кійко Ю. С., Кійко С. В. Акропсимативні методи вивчення лексичного складу / В. В. Левицький та інші. – Ч. : Рута, 2000. – 136 с.
- 58.Левченко Я. Е. Динамічний аспект семантики іменників і фразем із компонентом «погода» (на матеріалі російської мови) : Автореф. дис. ... канд. філол. наук /10.02.02 – Російська мова / Я. Е. Левченко // Харків, 2000. – 19 с.
- 59.Лексико-семантическое поле [Электронный ресурс] – Марк Полянский, Надежда Маловская, Виктор Чижевский. – 1998.
- 60.Лисиченко Л. А. Лексико-семантична система української мови / Л. А. Лисиченко. – Харків : ХДПУ, 1997.
- 61.Манакин В. М. У пошуках мовної моделі світу / В. М. Манакин // Проблеми зіставної семантики : Збірник наукових статей / Від. ред. Тараненко О. О. – Вип. 9. – К. : Вид. центр КНЛУ, 2009. – 484 с.
- 62.Муромцев І. В. Про системну організацію лексики української мови / І. В. Муромцев // Українська мова і література в школі. – 1987. - №12. – С. 45-49.
- 63.Нагіна В. О. Основні тенденції розвитку української метеорологічної термінології / В. О. Нагіна // Мовознавство. – 1989. – № 5. – С. 63– 67.
- 64.Никитин М.В. Основы лингвистической теории значения. – М., 1988.
- 65.Новиков Л. А. Семантика русского языка : учеб. пособие [для филолог. спец. ун-тов] / Л. А. Новиков. – М. : Высшая школа, 1982. – 272 с.
- 66.Обзоры. Теория семантических полей // Вопросы языкознания. – 1971. – №5. – С.105 – 113.

- 67.Общее языкознание : Внутренняя структура языка / Отв. ред. Б. А. Серебренников. – М., 1972. – С.394 – 455.
- 68.Огуй О. Д. Значення : цілісність чи окремий аспект? (фізіологічно-психологічні основи формування значення та полісемії) / О. Д. Огуй // Мовознавство. – 1999. - № 6. – С. 46 – 54.
- 69.Паморозская Н. И. К вопросу о системных отношениях в лексике / Н. И. Паморозская // Сборник докладов и сообщений лингвистического общества V. – Калинин, 1975. – С. 207– 214.
- 70.Панько Т. І. Українське термінознавство : підруч. [для студ. гуманітар. спец. вищ. навч. закл.] / Т. І. Панько, І. М. Кочан, Г. П. Мацюк. – Л. : Світ, 1994. – 216 с.
- 71.Плющ М. Я. та ін. Сучасна українська літературна мова / М. Я. Плющ, С. П. Бевзенко, Н. Я. Грипас, Г. О. Козачук, О. І. Леута, В. В.Лобода. – К. : Вища школа, 2000. – 430 с.
72. Пойда О. Б. Лексико-семантические связи слов, называющих явления природы, в брянских говорах : автореф. дис. ... к. филол. н. : спец. «Русский язык» / О. Б. Пойда // Ленинград, 1988. – 17 с.
- 73.Покровский М. М. Избранные работы по языкознанию. / М. М. Покровский. – М., 1959.
- 78.Полюга Л. М. Про антоніми та їх використання / Л. М. Полюга // Словник антонімів української мови / За ред. Л. С. Паламарчука. – 2-е вид., доп. і випр. – К. : Довіра, 2001. – С. 5 – 22.
- 79.Помпаева Г. В. Понятие «поля» в современных лингвистических исследованиях [Текст] / Г.В. Помпаева. – // Гегэрлт. – 2005. – № 1,2. – С.124 – 127.
- 80.Пыхтеева А. А. Наименования явлений природы в говорах Среднего Прииртышья : автореф. дис. на соиск. учен. степ. к. филол. н. : спец. «Русский язык» / А. А. Пыхтеева // Л., 1978. – 16 с.

- 81.Рибалка Н. С. Гіперонімічний та еквонімічний різновиди мотивації як відображення способів категоризації у номенклатурі ссавців / Н. Рибалка // Записки з романо-германської філології : Зб. наук. праць. – Вип. 24. – Одеса, 2009. – С. 221 – 228.
- 82.Рудяков О. Н. Семантичний опис лексико-семантичної групи / О. Н. Рибалка // Мовознавство. – 1987. – №2.
- 83.Руколянська Н. Гіперо-гіпонімічні відношення в термінології кримінально-процесуального права / Н. Руколянська // Українська термінологія і сучасність: Зб. наук. праць. – К., 2007. – Вип. VII. – С. 118 – 120.
- 84.Русанівський В.М. Структура лексичної і граматичної семантики / В. М. Русанівський. – К., 1988.
85. Селіванова О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія / Олена Селіванова. – Полтава : Довкілля. – К, 2006. – 716 с.
86. Семеног О. Етнолінгвістичний підхід у вивченні назв спорідненості і свояцтва / О. Семеног // Українська мова і література в школі. – 2002. - №6. – С. 44-47.
87. Семчинський С. Про сучасну лексику української мови / С. Семчинський // Українська мова і література. – 1998. - №25-28 (89-92), липень. – С. 1-2.
88. Симоненко Л. О. Лексико-семантичні особливості назв грибів в українській мові / Л. О. Симоненко //Мовознавство. – 1972. - №6. – С.71-79.
89. Ситянина Н. В. Структурно-семантическое исследование наименований объектов и явлений природы в современном английском языке : дисс. ... кандидата филол. наук : 10.02.04 / Н. В. Ситянина // СПб., 2004. – 146 с.
- 90.Слободинська Т. С. Функціонально-семантична категорія таксису в українській мові. Дис. ... наук. ступеня докт. філол. наук зі спеціальності 10.02.01 – українська мова / Т. С. Слободинська. – Вінниця, 2012. – 411 с.

91. Степанов Ю. С. Основы общего языкознания. Учебное пособие для студентов филол. специальностей пед. ин-тов. Изд. 2-е, перераб. / Ю. С. Степанов // М. : «Просвещение», 1975. – 271 с.
92. Супрун-Белевич Л. Р. Метеорологическая лексика в славянских языках : автореф. дис. на соиск. учен. степ. к. филол. н. : спец. 10.02.03 «Славянские языки» / Л. Р. Супрун-Белевич // Минск, 1987. – 20 с.
93. Таран А. Конкурування номінацій у сучасній українській мові: тенденції стабілізації нової лексики : Монографія / Алла Таран. – Черкаси, видавець Чабаненко Ю., 2011. – 232 с.
94. Тараненко О. О. Аналогія як явище лексичної семантики / О. О. Тараненко // Мовознавство. - 1976. - №1. – С.24-31.
95. Топоров В. Н. Сравнительно-историческое языкознание / В. Н. Топоров . – М. : 1990. – С. 486-490.
96. Усатенко Т. Лексико-семантичне поле родинності / Т. Усатенко // Українська мова і література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегумах. – 2005. - № 9-10. – С. 182 – 189.
97. Чорна О. Гіперо-гіпонімічні відношення у податковій термінології / О. Чорна // Українська термінологія і сучасність: Зб. наук. праць. – К., 2009. – Вип. VIII. – С. 102 – 106.
98. Чупановская М. Н. Репрезентация противоположности в семантике производных антонимов (на материале словарей русского языка) : автореф. дис. на соиск. учен. степ. к. филол. н. : спец. 10.02.01 «Русский язык» / М. Н. Чупановская // Новосибирск, 2007. – 21 с.
99. Шафиков С. Г. Теория семантического поля и компонентной семантики его единиц / С. Г. Шафиков. – Уфа, РИО БашГУ. – 1999.
100. Шкурятяна Н. Г., Шевчук С. В. Сучасна українська літературна мова : Навч. посібник / Н. Г. Шкурятяна, С. В. Шевчук. – К. : Літера, 2000. – 688 с.

101. Щєбликіна Т.А. Лексико-семантичне поле простору в українській мові / Т. А. Щєбликіна // Лінгвістичні дослідження : зб. наук. праць. – Харків, 2000. – Вип.4. – С.61 – 66.
- 102.Щєрба Л. В. Языковая система и речевая деятельность / Л. В. Щєрба. – Л., 1974.
- 103.Щур Г. С. Теория поля в лингвистике / Г. С. Щур. – М., 1974.
104. Эденхофер Т. В. Принципы эргологической этимологии и теория поля в концепции Й. Трира : диссертация кандидата филологических наук: 10.02.19. – Москва, 2005. – 205 с.
- 105.Яцкіна В. И. О некоторых подходах к теории семантического поля / В. И. Яцкіна // Некоторые актуальные проблемы грамматики и фонетики современного испанского языка. – М., 1972. – С. 97– 101.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. <http://intkonf.org>
2. <http://lektsii.net>
3. <http://litmisto.org.ua>
4. <http://superinf.ru>
5. <http://web-local.rudn.ru>